

УДК 330.322:168.35-027.511(437.6)

Мотузка Олена Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Національна академія статистики, обліку та аудиту

Мотузка Елена Николаевна

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики и менеджмента внешнеэкономической деятельности Национальная академия статистики, учета и аудита

Motuzka Olena

PhD in Economics, Associate Professor of Department of Economics and Management of Foreign Economic Affairs National Academy of Statistics, Accounting and Audit

ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СЛОВАЧЧИНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ
ТЕНДЕНЦИИ МЕЖДУНАРОДНОЙ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В СЛОВАКИИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

TENDENCIES IN THE INTERNATIONAL INVESTMENT POLICY IN SLOVAKIA IN THE CONDITIONS OF GLOBAL INSTABILITY

Анотація. Дослідження присвячено аналізу інвестиційної діяльності в Словаччині. Наведено статистичні та аналітичні дані, які вказують на динаміку обсягів прямих іноземних інвестицій в Словаччині. Зазначено, що Словаччина проводить послідовну інвестиційну політику, спрямовану на поліпшення структури економіки, забезпечення сприятливого середовища діяльності іноземних компаній і зменшення рівня безробіття.

Для стимулювання інвестиційної активності в умовах глобальної нестабільності уряд Словацької Республіки використовує інструменти надання безповоротних коштів з фондів ЄС, спрямованих на розвиток інфраструктурних проектів. У період з 2013 по 2020 рік було заплановано витратити на ці цілі 1,5 млрд євро. Питаннями реалізації державної політики в області інвестиційного стимулювання займається Словацьке агентство розвитку інвестицій і торгівлі.

У 2020 році урядом Словаччини була прийнята «Програма стабільності Словацької Республіки на 2020-2023 роки». Документ був розроблений Міністерством фінансів Словацької Республіки і затверджений на засіданні словацького уряду 18.05.2020. Програма визначає бюджетну, фіскальну, монетарну політику держави в умовах економічної кризи, яка розвивається в Словацькій Республіці на загальному тлі рецесії світової економіки і пандемії вірусу COVID-19.

Визначено основні напрямки підвищення інвестиційної привабливості економіки Словаччини. Так, необхідно змінити стратегію заохочення інвестицій, посиливши в ній увагу до інфраструктури і послуг. Залучення інвестицій в інфраструктуру і внутрішні послуги, а також в зелену економіку передбачає створення ринку для нових секторів (наприклад, поновлюваних джерел енергії, водопостачання і санітарії, охорони здоров'я) і націлювання на інший тип фінансування (проектне фінансування замість традиційних прямих іноземних інвестицій) і на інший тип інвесторів (інвесторів в проекти з додатковою віддачею, інституційних інвесторів і соціальних), що діють в іншій екосистемі політики (стандартів і правил регулювання фінансового ринку).

Ключові слова: *прямі іноземні інвестиції, інвестиційна політика, держава, глобальна нестабільність.*

Аннотация. *Исследование посвящено анализу инвестиционной деятельности в Словакии. Приведены статистические и аналитические данные, указывающие на динамику объемов прямых иностранных инвестиций в Словакии. Отмечено, что Словакия проводит последовательную инвестиционную политику, направленную на улучшение структуры экономики, обеспечение благоприятной среды деятельности иностранных компаний и уменьшение уровня безработицы.*

Для стимулирования инвестиционной активности в условиях глобальной нестабильности правительство Словацкой Республики использует инструменты предоставления безвозвратных средств из фондов ЕС, направленных на развитие инфраструктурных проектов. В период с 2013 по 2020 год было запланировано потратить на эти цели 1,5 млрд евро. Вопросами реализации государственной политики в области инвестиционного стимулирования занимается Словацкое агентство развития инвестиций и торговли.

В 2020 году правительством Словакии была принята «Программа стабильности Словацкой Республики на 2020-2023 годы» – главный среднесрочный документ в экономической сфере Словакии. Документ был разработан Министерством финансов Словацкой Республики и утвержден на заседании словацкого правительства 18.05.2020 г. Программа определяет бюджетную, фискальную, монетарную политику государства в условиях экономического кризиса, который развивается в Словацкой Республике на общем фоне рецессии мировой экономики и пандемии вируса COVID-19.

Определены основные направления повышения инвестиционной привлекательности экономики Словакии. Так, необходимо изменить стратегию стимулирования инвестиций, усилив в ней внимание к инфраструктуре и услугам. Привлечение инвестиций в инфраструктуру и внутренние услуги, а также в зеленую экономику предусматривает

создание рынка для новых секторов (например, возобновляемых источников энергии, водоснабжения и санитарии, здравоохранения) и нацеливание на другой тип финансирования (проектное финансирование вместо традиционных прямых иностранных инвестиций) и на другой тип инвесторов (инвесторов в проекты с дополнительной отдачей, институциональных и социальных инвесторов), которые действуют в другой экосистеме политики (стандартов и правил регулирования финансового рынка).

Ключевые слова: *прямые иностранные инвестиции, инвестиционная политика, государство, глобальная нестабильность.*

Summary. *The study is devoted to analysis of investment activities in Slovakia. Statistical and analytical data are given, showing the dynamics of direct foreign investment in Slovakia. It is stressed that Slovakia pursues a consistent policy aiming to improve the economic structure, create the favorable environment for the operation of foreign companies and reduce the unemployment.*

To stimulate the investment activity in the conditions of global instability, the Slovak government employs the instruments for providing non-performing money from EU funds, to be invested in infrastructure projects. The estimated spending on these purposes for the period from 2013 till 2020 amounts to 1.5 billion euro. Issues of implementing the policy on investment stimuli are a responsibility of the Slovak Agency on the Development of Investment and Trade.

In 2020, the Slovak government enforced “Program for Stability of the Slovak Republic for 2020–2023”, the core medium-term document pertaining to the Slovak economy. The document had been elaborated by the Ministry for Finance of the Slovak Republic and approved at the session of the Slovak government on 18.05.2020. The Program specified budget, fiscal, monetary

policies of the government in the conditions of economic crisis unfolding in the Slovak Republic amidst the global economy recession and the pandemic of COVID-19.

Key directions for enhancing the investment attractiveness of the Slovak economy are determined. The necessity to change the strategy for investment attraction by strengthening its focus on infrastructure and services is argued. The attraction of investment to infrastructure, domestic services and green economy requires established markets for new sectors (e. g. markets of renewed energy sources, water supply and sanitary services, health service) and focus on the other type of financing (project-based financing in place of traditional foreign direct investment) and other types of investors (e. g. investors in additional-impact projects, institutional and social investors) operating in the other policy ecosystem (standards and rules for regulation of financial market).

***Key words:** foreign direct investment, investment policy, government, global instability.*

Постановка проблеми. Іноземні інвестиції є важливим елементом в економіці країни, оскільки вони, з одного боку, спрямовані на зменшення безробіття, з іншого – відіграють важливу роль як джерела капіталу, який витрачається на розвиток національної економіки, суспільства і громадян [1].

Глобальні потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) різко впали в результаті пандемії COVID-19. В 2019 році вони скоротилися з 1,5 трлн дол., опустившись значно нижче мінімального рівня, на якому вони опинилися в період світової фінансової кризи, що звело нанівець і без того повільне зростання міжнародних інвестицій в останньому десятилітті [2].

Криза може стати каталізатором процесу структурної трансформації міжнародного виробництва в цьому десятилітті і відкрити можливість

підвищення його стійкості, але це залежатиме від того, чи вдасться реалізувати потенціал нової промислової революції. Вирішальне значення матиме міжнародна співпраця; стійкий розвиток як і раніше залежить від глобального політичного клімату, що сприяє міжнародним інвестиціям. Залучення ПІІ залишається важливою метою політики держави. У зв'язку з цим потребують вирішення питання проведення ефективної державної політики залучення іноземних інвестицій та відновлення економічної стабільності й розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інвестиційної діяльності в умовах глобальної нестабільності є темою, яка розглядається у багатьох публікаціях як словацьких, так і зарубіжних авторів. Так, Дж. Пітруха та ін. (2018) дослідили фактори, що впливають на інвестиційну привабливість, поділивши їх на дві основні групи (політичні та економічні) та розмежувавши фактори, що впливають на економіку країн, які є донорами і реципієнтами інвестицій). Інші автори (наприклад, Дудаш 2010; Фабуш 2012, 2014 [3].; Корауш та ін. 2018) розглядають особистісні фактори та їх вплив на економічний розвиток і, відповідно, на економічне зростання та мотивацію інвесторів, економічні й політичні умови, створені в країні-реципієнті.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз міжнародної інвестиційної політики в Словаччині, стану сучасного інвестиційного середовища, а також формування пропозицій щодо поліпшення інвестиційного середовища в Словаччині.

Виклад основного матеріалу. Словаччина проводить послідовну інвестиційну політику, спрямовану на поліпшення структури економіки, забезпечення сприятливого середовища діяльності іноземних компаній і зменшення рівня безробіття.

Іноземних інвесторів приваблює невисокий прибутковий податок у Словаччині (21%), зручна система податкової звітності та порівняно

низькі витрати на бухгалтерське обслуговування. У країні працюють філії таких великих компаній, як Samsung, Kia Motors, Volkswagen, Dell Computer Corporation, IBM, Lenovo та ін.

Відповідно до Звіту про світові інвестиції за 2020 рік, опублікованого ЮНКТАД, приплив ПІІ до Словаччини з 2018 по 2019 рік збільшився з 1,1 млрд до 2,5 млрд дол. [2; 5-6]. Загальні запаси ПІІ у 2019 році становив 60 млрд дол. Інвестиційна та макроекономічна криза Єврозони вплинули на Словаччину і продовжують впливати на потоки іноземних інвестицій, що прямують до країни. Враховуючи те, що дуже велика частка ПІІ Словаччини надходить від членів Єврозони, країна залежить від економічної ситуації у європейських сусідів, особливо Німеччини та Франції [7]. За даними ОЕСР, основними країнами-інвесторами в Словаччині є Нідерланди, Чехія, Австрія та Німеччина. Секторами економіки з найбільшими обсягами іноземних інвестицій є передусім промисловість, фінансові та страхові послуги, оптова та роздрібна торгівля.

У 2019 році портфель інвестиційних проєктів Словаччини досяг 4,2 млрд євро, що дозволило створити 30 тис. робочих місць. Варто відзначити, що на інвестиційну привабливість країни також впливає географічне положення, низький рівень корупції, чинне законодавство і порівняно дешева робоча сила [8-9]. Словаччина є привабливим місцем для ПІІ завдяки вигідному географічному розташуванню в Центральній Європі. Однак деякі регіони країни не змогли залучити значні інвестиції, що посилює регіональні диспропорції у економічній та соціальній сферах.

За даними звіту Світового банку «Ведення бізнесу» за 2020 рік, Словаччина посідає 45-те місце із 190 економік за показниками ведення бізнесу (втративши три позиції порівняно з попереднім роком) [10].

Для стимулювання інвестиційної активності уряд Словацької Республіки використовує інструмент надання безповоротних коштів з

фондів ЄС, спрямованих на розвиток інфраструктурних проєктів. У період з 2013 по 2020 рік було заплановано витратити на ці цілі 1,5 млрд євро [11]. Питаннями реалізації державної політики щодо інвестиційного стимулювання займається Словацьке агентство розвитку інвестицій і торгівлі. В її функції входить:

- пропаганда інвестування в економіку Словаччини;
- сприяння підвищенню конкурентоспроможності словацьких виробників;
- організація публічних заходів, спрямованих на залучення інвесторів.

Державна програма інвестиційної підтримки реалізується Міністерством економіки Словацької Республіки за допомогою системи правових актів. Діяльність державних органів влади з надання інвестиційної допомоги і контролю її використання регулюється Законом №561/2007 Z.z. "Про інвестиційну допомогу" і його доповненнями (56/2009, 231/2011, 70/2013, 102/2014, 62/2015, 336/2015, 358/2015) [12].

Розмір інвестиційної допомоги визначається з урахуванням основних економічних показників розвитку словацьких регіонів і може варіюватися від 0 до 60% в залежності від рівня безробіття в кожному окремому регіоні. Наприклад, у Кошицькому краї (регіоні з найвищим рівнем безробіття) фінансова допомога може надаватися у вигляді:

- одноразової безповоротної фінансової дотації;
- компенсації витрат на створення нових робочих місць;
- передачі державного майна інвестору за вигідними цінами;
- надання податкових канікул.

Порядок надання пільг і субсидій, в тому числі так званих інвестиційних стимулів, визначає мінімальну суму інвестицій в промисловість, необхідну для подачі заявки на дотацію.

Для регіонів, де безробіття на рівні або нижче середнього в Словаччині (Братиславський, Бансько-Бистрицький), вона становить приблизно 26 млн євро [13].

Законом про інвестиційну допомогу (№ 561/2007) встановлено мінімальні обсяги інвестицій для різних секторів економіки Словаччини, виходячи з яких визначаються розміри і види державної допомоги. При цьому малі підприємства мають можливість самостійно просити підтримки з фондів ЄС.

Для отримання субсидії інвестор повинен виконати низку умов:

- підготувати проєкт будівництва або розширення туристичного центру, який використовується протягом усього року;
- нова техніка / обладнання повинна складати не менше 40% загальної вартості майна;
- не менше 50% загального обсягу передбачуваної інвестиції повинно фінансуватися з власних коштів;
- вся діяльність, включаючи будівництво та обладнання, повинна задовольняти умовам охорони навколишнього середовища;
- 80% доходу повинно бути отримано від діяльності, оголошеної в інвестиційному проєкті.

Наразі в Словаччині діють такі програми підтримки інвестиційної діяльності:

Програма мікrokредитування – підтримка полягає в наданні кредиту для реалізації інвестиційних проєктів. Розмір кредиту становить від 2500 до 50000 євро. Термін погашення – від 6 місяців до 4 років, з можливістю затримки виплати основного боргу до 6 місяців.

Державна допомога також надається відповідно до таких програм:

- «Промисловість і послуги»;
- «Конкурентоспроможність і економічне зростання»;
- «Підтримка підприємництва»;

- «Державна допомога підприємствам вугільної промисловості»;
- «Державна допомога великим підприємствам», у формі державної допомоги за конкретними проектами.

Для інвестицій в галузі туризму підтримка може надаватися у вигляді прямої дотації (на створення нових робочих місць або будівництво туристичних центрів), податкових пільг або заміни земельної ділянки через Земельний фонд [14].

Позитивний вплив на інвестиційний клімат країни справляє співпраця з Міжнародним інвестиційним банком (МІБ), яка почалася в 1991 році. МІБ надає пільгові кредити на різні інфраструктурні проєкти.

З метою залучення іноземного капіталу уряд Словацької Республіки надає інвесторам податкові канікули терміном на 10 років і субсидії, якщо їх діяльність пов'язана зі створенням нових підприємств і відповідає затвердженому раніше плану. У тісній співпраці з ЄС і МІБ Міністерство економіки Словаччини стимулює розвиток регіонів у рамках стратегічної програми, що регулярно оновлюється. Розмір допомоги визначається з урахуванням ключових економічних показників і може надаватися у вигляді податкових канікул, субсидій, одноразових виплат і компенсацій.

На окрему увагу заслуговує Програма кредитування, в рамках якої іноземні підприємці можуть отримати позику на суму від 2 500 до 50 000 євро на термін до 4 років. Уряд Словаччини також надає допомогу в рамках п'яти програм, спрямованих на допомогу в секторах послуг, енергетики і різних галузей промисловості.

На основі аналізу виділено переваги та недоліки інвестування в Словаччині (табл. 1) [11].

Переваги та недоліки інвестування в Словаччині

Переваги	<ul style="list-style-type: none">- стабільність державних інститутів і міжнародних відносин, забезпечена вступом країни до ЄС;- стратегічне географічне розташування в центрі Європи;- кваліфікована та недорога робоча сила;- запровадження євро з 1 січня 2009 року, що дозволило усунути ризики, пов'язані з курсом валют, і надалі зміцнити банківську систему;- стабільність державних і зовнішніх рахунків;- позитивне і дуже привабливе ділове середовище для іноземних інвесторів, включаючи сприятливу податкову систему та існування численних грантів на іноземні інвестиції (які можуть становити від 20 до 50% інвестиційних витрат залежно від проєкту);
Недоліки	<ul style="list-style-type: none">- висока залежність економіки від автомобільного сектору та показників експорту;- високі технічні та адміністративні бар'єри: вимога ліцензій на імпорт, особливо на сировину, енергію та деякі сільськогосподарські продукти (мається на увазі: високі технічні та адміністративні бар'єри: вимога щодо ліцензування імпорту, особливо сировини, енергії деяких сільськогосподарських продуктів);- високі енергетичні витрати, які майже не задовольняються внутрішнім виробництвом електроенергії: потреби країни в електроенергії на 90% покриваються за рахунок імпорту;- недостатність інфраструктури незважаючи на проведення державних реформ;- відсутність виходу до моря;- вузькість внутрішнього ринку;

Пандемія COVID-19 завдала потужного удару по ПІІ в усіх сферах економік світу, в тому числі й у Словаччині. Запровадження карантину

призвело до уповільнення розпочатих інвестиційних проєктів, а також до гальмування переговорів щодо укладення міжнародних інвестиційних угод (МІС). Аналіз економічної ситуації показує, що пандемія може мати довгострокові наслідки для інвестиційної політики [7]. З одного боку, вона може посилити зрушення в бік більш обмежувальної політики допуску іноземних інвестицій в стратегічні галузі, з іншого – спричинити зростання конкуренції за інвестиції, коли країни розпочнуть реалізацію заходів із подолання кризи. На міжнародному рівні пандемія посилить необхідність реформи МІС, оскільки заходи реагування урядів на епідеміологічну кризу та її економічні наслідки створюватимуть непорозуміння, пов'язані з виконанням зобов'язань щодо МІС.

Уряд Словаччини з метою контролю над ситуацією у 2020 році прийняв «Програму стабільності Словацької Республіки на 2020-2023 роки» [15]. Документ розроблено Міністерством фінансів Словацької Республіки і затверджено на засіданні словацького уряду 18.05.2020 р. Програма визначає бюджетну, фіскальну, монетарну політику держави в умовах економічної кризи, яка розвивається в Словацькій Республіці на загальному тлі рецесії світової економіки і пандемії вірусу COVID-19.

Окрім цього, на міжнародному рівні кілька багатосторонніх груп, у тому числі G20, виступили із заявами про підтримку міжнародних інвестицій. Понад 70 країн вжили заходів щодо зменшення негативного впливу пандемії на ПІІ або захисту вітчизняних виробників від поглинання іноземними компаніями [16-17].

Заходи підтримки інвестицій включають:

1. Спрощення процедур інвестицій за допомогою Інтернету, надання агентствами пов'язаних із пандемією послуг щодо заохочення інвестицій і реалізація нових заходів стимулювання інвестицій в охорону здоров'я.

2. Посилення механізмів контролю за іноземними інвестиціями для захисту медичної промисловості та інших стратегічних галузей.
3. Встановлення обсягу обов'язкового виробництва, заборона на експорт медичного обладнання та зниження імпорتنих мит на медичні вироби.

Також необхідно змінити стратегію заохочення інвестицій, посиливши в ній увагу до інфраструктури і послуг [7]. Залучення інвестицій в інфраструктуру і внутрішні послуги, а також в зелену економіку передбачає створення ринку для нових секторів (наприклад, поновлюваних джерел енергії, водопостачання і санітарії, охорони здоров'я) і націлювання на інший тип фінансування (проектне фінансування замість традиційних ПІІ) і на інший тип інвесторів (інвесторів у проекти з додатковою віддачею, інституційних і соціальних інвесторів), що діють в іншій екосистемі політики (стандартів і правил регулювання фінансового ринку).

Висновки. На основі виконаного аналізу можна зробити висновок, що наразі Словаччина залишається привабливою для іноземних інвестицій країною. Незважаючи на проблеми, пов'язані з глобальною пандемією COVID-19 та з інфраструктурою в ряді регіонів, Словаччина може забезпечити збереження активів та участь в міжнародних проєктах.

Література

1. Fabuš M., Csabay M. (2018). State Aid and Investment: Case of Slovakia // *The International Journal Entrepreneurship and Sustainability Issues*, vol. 6, issue 2 (December). URL: https://www.researchgate.net/publication/329712563_State_aid_and_investment_Case_of_Slovakia
2. Statistical Office of Slovak Republic (Official website). Statistical Data. URL: <http://portal.statistics.sk>.

3. Fabuš M. (2012, March). Využitie korelačnej analýzy pri skumaniza vislosti prílevu PZI a hospodárskeho rastu na úrovni regiónov Slovenska // Economics and Business. No. 2. PP. 23-30. URL: <http://www.pauenrouni.com/sk/pevs/casopisy/....>
4. Fabuš M., & Prno I. (2014). Investície a inovácie v podnikaní // Vysoká škola ekonomie a manažmentu verejnej správy.
5. Ministry of Economics of the Slovak Republic (Official website) // Statistical Data. URL: www.economy.gov.sk
6. Ministry of Finance of the Slovak Republic (Official website) // Statistical Data. URL: www.finance.gov.sk
7. Доклад о мировых инвестициях, 2020 год // Международное производство после пандемии. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2020_overview_ru.pdf [in Russian].
8. Foreign Direct Investment (FDI) Statistics. URL: www.oecd.org/investment/statistics.htm
9. Guide to the trade and investment statistical notes. URL: www.oecd.org/investment/Guide-trade-investment-statistical-country-notes.pdf
10. Coronavirus "infects" the Slovak economy Macroeconomic Forecast 2020–2023. URL: https://www.mfsr.sk/files/archiv/7/Policy_brief_apr_2020.pdf
11. Foreign direct investment (FDI) in Slovakia. URL: <https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/slovakia/investment>
12. Годовой обзор состояния экономики и основных направлений внешнеэкономической деятельности Словацкой республики в 2016 г. URL: https://www.polpred.com/upload/pdf/obzor_economy_Slovakia_2017.pdf

13. Slovak Republic Trade and Investment Note. URL: <http://www.oecd.org/investment/SLOVAK-REPUBLIC-trade-investment-statistical-country-note.pdf>
14. Pietrucha J., Źelazny R., Kozłowska M. & Sojka O. (2018). Importand FDI as channels of international TFP spillovers. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*. No 13(1). PP. 55-72.
15. Program stability Slovenskej republiky na roky 2020 až 2023. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-stability-programme-slovakia_sk.pdf
16. OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment - 4th Edition (BMD4) (see Chapter 8 for information on the intersection of AMNE and FDI data). URL: www.oecd.org/investment/fdibenchmarkdefinition.htm
17. UNCTAD (Official website). Statistical Data. URL: <http://www.unctad.org>

References

1. Fabuš M., Csabay M. (2018). State Aid and Investment: Case of Slovakia // *The International Journal Entrepreneurship and Sustainability Issues*, vol. 6, issue 2 (December). URL: https://www.researchgate.net/publication/329712563_State_aid_and_investment_Case_of_Slovakia
2. Statistical Office of Slovak Republic (Official website). Statistical Data. URL: <http://portal.statistics.sk>.
3. Fabuš M. (2012, March). Využitie korelačnej analýzy pri skumaniza vislosti prilevu PZI a hospodarskeho rastu na urovniregionov Slovenska // *Economics and Business*. No. 2. PP. 23-30. URL: <http://www.pauenrouni.com/sk/pevs/casopisy/....>
4. Fabuš M., & Prno I. (2014). Investície a inovácie v podnikani // *Vysoka skola ekonomie a manazmentu verejnej spravy*.

5. Ministry of Economics of the Slovak Republic (Official website) // Statistical Data. URL: www.economy.gov.sk
6. Ministry of Finance of the Slovak Republic (Official website) // Statistical Data. URL: www.finance.gov.sk
7. Doklad o mirovykh investitsiyakh, 2020 god // Mezhdunarodnoe proizvodstvo posle pandemii. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2020_overview_ru.pdf [in Russian].
8. Foreign Direct Investment (FDI) Statistics. URL: www.oecd.org/investment/statistics.htm
9. Guide to the trade and investment statistical notes. URL: www.oecd.org/investment/Guide-trade-investment-statistical-country-notes.pdf
10. Coronavirus "infects" the Slovak economy Macroeconomic Forecast 2020–2023. URL: https://www.mfsr.sk/files/archiv/7/Policy_brief_apr_2020.pdf
11. Foreign direct investment (FDI) in Slovakia. URL: <https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/slovakia/investment>
12. Godovoy obzor sostoyaniya ekonomiki i osnovnykh napravleniy vneshneekonomicheskoy deyatel'nosti Slovatskoy respubliky v 2016 g. URL: https://www.polpred.com/upload/pdf/obzor_economy_Slovakia_2017.pdf
13. Slovak Republic Trade and Investment Note. URL: <http://www.oecd.org/investment/SLOVAK-REPUBLIC-trade-investment-statistical-country-note.pdf>
14. Pietrucha J., Żelazny R., Kozłowska M. & Sojka O. (2018). Importand FDI as channels of international TFP spillovers. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*. No 13(1). PP. 55-72.
15. Program stability Slovenskej republiky na roky 2020 až 2023. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-stability-programme-slovakia_sk.pdf

16. OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment - 4th Edition (BMD4) (see Chapter 8 for information on the intersection of AMNE and FDI data). URL: www.oecd.org/investment/fdibenchmarkdefinition.htm
17. UNCTAD (Official website). Statistical Data. URL: <http://www.unctad.org>